

2010. április

Jelenségnaptár

HOLDFÁZISOK

Április 6.	09:37 UT	utolsó negyed
Április 14.	12:29 UT	újhold
Április 21.	18:20 UT	első negyed
Április 28.	12:19 UT	telehold

A bolygók láthatósága

Merkúr: Április első felében este látható a nyugati ég alján, megfigyelésre igen kedvező helyzetben. 8-án van legnagyobb keleti kitérésben, 19,3°-ra a Naptól. Ekkor egy és háromnegyed órával nyugszik a Nap után. A hónap közepétől gyors halványodásnak indul, 20-át követően láthatósága is gyorsan romlik. 28-án már alsó együttállásban van a Nappal.

Vénusz: Magasan látszik a nyugati látóhatár felett, az esti égbolt feltűnő égiteste. A hónap elején egy és háromnegyed órával nyugszik a Nap után, ez az érték a hónap végére már két és fél óra. Fényessége -3,9^m, fázisa 0,95-ről 0,89-ra csökken, átmérője 10,5"-ről 11,4"-re nő.

Mars: Előretartó mozgást végez a Cancer csillagképben. Az éjszaka nagy részében megfigyelhető, kora hajnalban nyugszik. Egyre halványabban látszik a déli-délnyugati égen. Fényessége 0,2^m-ről 0,7^m-ra, átmérője 9,2"-ről 7,3"-re csökken.

Jupiter: Előretartó mozgást végez az Aquarius csillagképben. Egy órával kel a Nap előtt, alacsonyan látható a délkeleti égen. Fényessége -2,1^m, átmérője 34".

Szaturnusz: Az éjszaka nagy részében látható, napkelte előtt nyugszik. Hátráló mozgást végez a Virgo csillagképben. Fényessége 0,6^m, átmérője 19".

Uránusz: A hónap legvégén már kereshető a hajnali keleti ég legalján, a Pisces csillagképben. Ekkor egy órával kel a Nap előtt.

Neptunusz: Hajnalban kel. A szürkületben

kereshető az Aquarius csillagképben, a keleti látóhatár közelében.

Kaposvári Zoltán

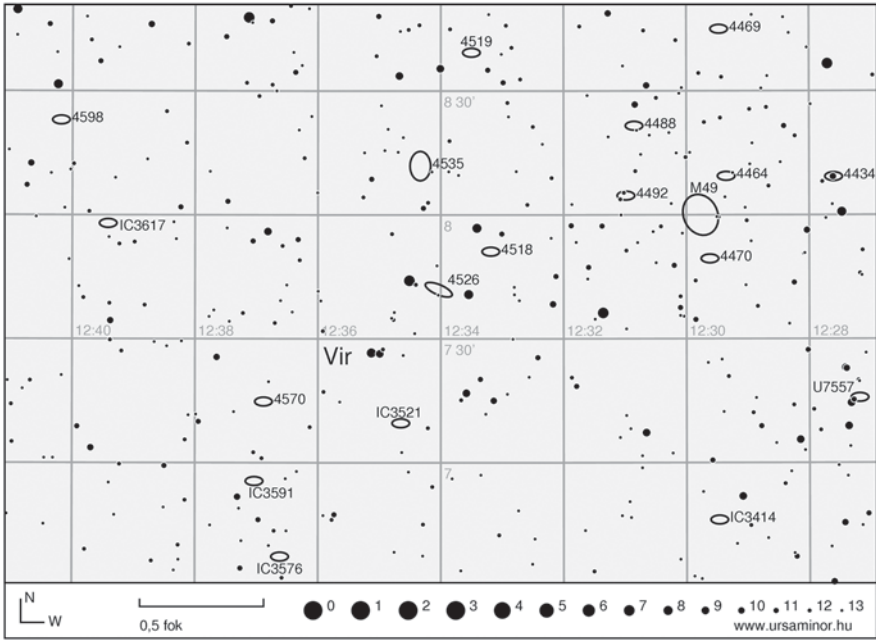
A hónap mélyég-objektuma: az NGC 4526 jelű galaxis a Virgóban

Az NGC 4526 a hatalmas elliptikus galaxis, az M49 árnyékában bújik meg. 10^m-s összfényessége 5-6'-es felületen oszlik szét, akárcsak közeli társáé, az NGC 4535-é. Megjelenésük azonban teljesen eltérő! Az NGC 4526 S0 típusú, lenticuláris rendszer, amelynek magját sötét porgyűrű veszi körül. Ezt a Hubble Űrteleszkóp fedezte fel, amikor az 1994D jelű szupernóvát észlelte. Az M64-ben láthatóhoz hasonló sötét gyűrűt azóta az SDSS is lefényképezte. A két 7 magnitúdós előtércsillag között elhelyezkedő galaxis 20 cm-es műszerben igen látványos, kissé foltos halóval bíró, fényes magvú égitest. Bár észlelés még nem született róla, nagy átmérőjű eszközökkel meg lehet próbálni a kicsiny, 20-30"-es ovális porgyűrű megfigyelését. Az NGC 4535-re majdnem lapjáról látunk rá, a küllős rendszer belső karjai igen kontrasztosak, és sötét égboltról már 15 cm-es távcsővel megpillanthatóak. A fentiekben túl a térkép alapján azonosíthatjuk a környék 13^m-nál fényesebb galaxisait.

Sánta Gábor

A hónap kettőscsillaga: az α Geminorum (Castor)

A Castor a távcsöves bemutatók sztárja, hiszen hasonló fényességű, fehér csillagait szinte minden távcső képes felbontani. Az A és a B tag fényességkülönbsége 1 magnitúdó (1,92-2,97), szeparációjuk 4,4 ívmásodperc. Sokak számára nem ismert, hogy ezek a

csillagok egyben spektroszkópiai kettősök is, mind a két ragyogó tag mellett egy vizuálisan felbonthatatlan, M színtípusú csillag kering. A többes rendszernek további két tagja ismert, a halvány C csillag a főkomponensektől 72 ívmásodpercre található fedési kettős, melynek keringési ideje 1 nap körüli, parallaxisa és sajátmozgása szerint is az α Gem-hez tartozik. Így a Castort egy hat csillagból álló rendszernek tekinthetjük! Mindenkinek ajánljuk!

Szklennár Tamás

könnyíti, hogy a Regulustól nem messze, az 5,6 magnitúdós 18 Leo közvetlen szomszédságában található. Két 9–10 magnitúdós csillagocskával jellegzetes háromszöget alkot, ezért pontos azonosítása még halvány állapotban is könnyű feladat. Az átlagosan 310 naponta 5 és 11 magnitúdó között változó csillag jelen sorok írásakor került minimumába, így tavasszal, az egyre rövidülő esti láthatóság alatt egyenletes fényesedését kisebb távcsövekkel is követhetjük. Ajánlott észlelési gyakoriság: heti egy alkalom.

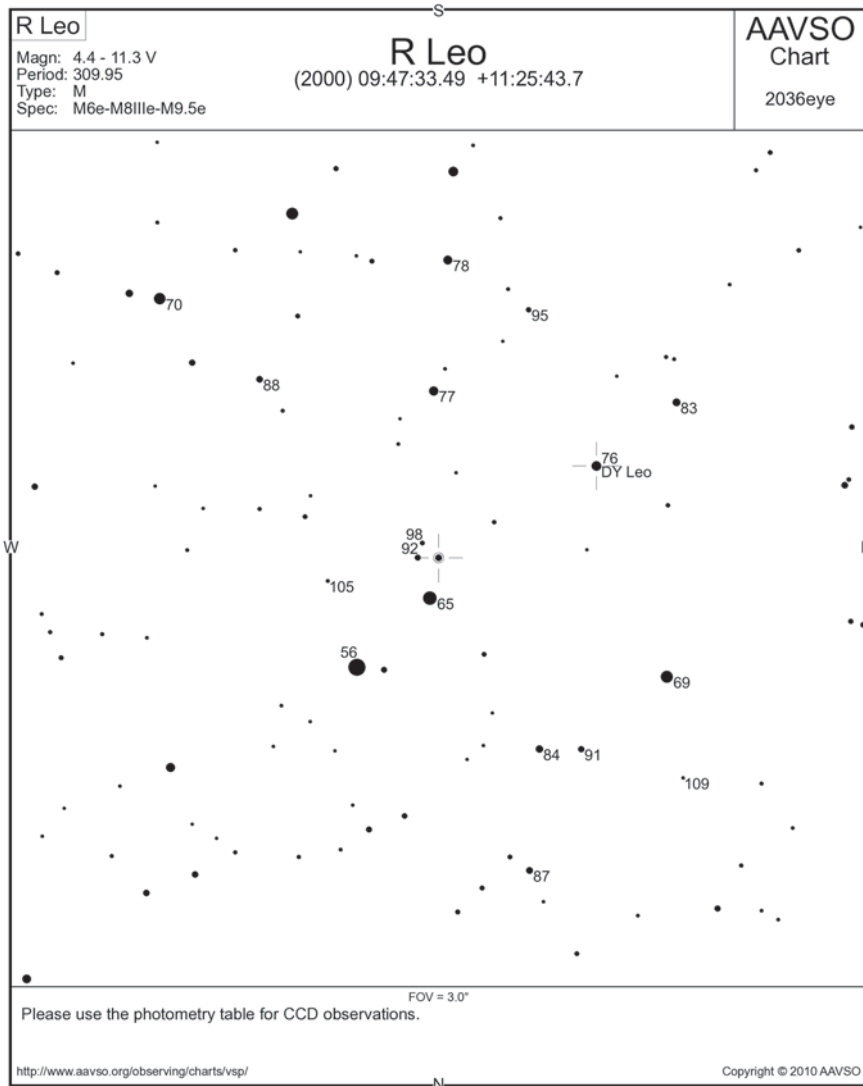
Kiss László

A hónap változója: az R Leonis

Márciusi ajánlatunk az Oroszlán csillagkép elsőként felfedezett változócsillaga, a mira típusú R Leonis. Típusának egyik legfényesebb, illetve alig negyedikként felfedezett képviselője (J.A. Koch Danzigban vette észre változásait 1782-ben). Előtte csak a Mira Ceti, χ Cygni és az R Hydrae volt ismert a fényes mirák közül. Azonosítását nagyban meg-

Április 19: a Hold elfedi a Collinder 89 nyílthalmazt

Az év leglátványosabb csillagfedés-sorozatának ígérkezik az április 19-én kora este bekövetkező Collinder 89-fedés 19:03 és 22:49 UT között. Részletes előrejelzés a Meteor csillagászati évkönyv 2010. évi kötetének 64–67. oldalán található.

Március 20.: Hold-észlelők találkozója a Polarisban

Március 20-án ismét találkozót szervezünk a Hold-észlelők számára a Polaris Csillagvizsgálóban. A találkozó programja még szervezés alatt áll, a tervezett előadások listáját a Polaris honlapján közöljük. Minden észlelőnket szeretettel várjuk!

Görgei Zoltán

III. BÁTORLIGETI MESSIER MARATON

2010. ÁPRILIS 16-18.

Jelentkezés: Béres Csábor tel: 30/544-636le-mail: gabonet@freemail.hu

Szállás: 2000 Ft/éjszaka

A Polaris Csillagvizsgáló programjaiból

Galilei 1610–2010 előadásorozat

Februárban újraindult keddi sorozatunk, mely a tervek szerint május végéig tart. Az előadások 19 órakor kezdődnek.

Április 6. Exobolygók kutatása űrtávcsövekkel (Szabó Róbert)

Április 13. Hogyan lát a Hubble Űrtávcső? (Kolláth Zoltán)

Április 20. Változócsillagok a HST szemével (Szabados László)

Április 27. A Naprendszer kis égitestjeinek megfigyelése a HST-vel (Tóth Imre)

Üstökösészlelő hétvége Ágasváron

A C/2009 K5 (McNaught) és a C/2009 O2 (Catalina) üstökösök napközelségéhez kapcsolódva üstökösészlelő hétvégét szervezünk április 9–11. között a megújult Ágasvári Turistaházban. A két fényes égitest mellett

fél tucat egyéb csóvás égi vándor megfigyelésére is lehetőségünk lesz. A tavaszodó időben kalandozhatunk a tavaszi égbolt szobbnél szebb galaxisai között, hajnalban pedig már magasán járnak a jól ismert nyári csillagképek is. Kis szerencsével nívát és szupernívát is észlelhetünk a remek mátrai égen. A tábor részvételi díja napi háromszori étkezéssel 11 000 Ft, ami a csomagok szállítását is magában foglalja. Jelentkezni Sármeczky Krisztiánnál lehet (sky@mcse.hu), a jelentkezési határidő: április 1-je.

Csillagnéző túra Budapesten

Március 19-én a Hárs-hegyre látogatunk el. Teszünk egy kb. 5 km-es sétát a Hárs-hegyi körúton. Megnézzük Kishárs-hegyen a nemrég felújított érdekesen kettős csigavonalú kilátót. Derült idő esetén megmutatjuk a téli csillagképeket és a Marsot, megvizsgáljuk Budapest fényszennyezését. Találkozunk március 19-én (pénteken) 18.00-kor a 22-es busz Szépjuhászné megállójánál.